

Struktura a skladba potravin

Magisterský studijní program

Přednáška 4.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zobrazovací techniky a jejich využití při studiu struktury a skladby potravin.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma 1.

Světelná mikroskopie

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přehledné a cílené barvicí metody

Přehledné metody :

- součásti a struktury nejsou od sebe příliš výrazně odlišeny
- správnou diagnostiku umožňuje i znalost morfologie

Cílené (selektivní) metody :

- zvýraznění jedné nebo více struktur, ostatní se barví slabě nebo se vůbec nebarví

Přehledné barvení

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přehledné barvení

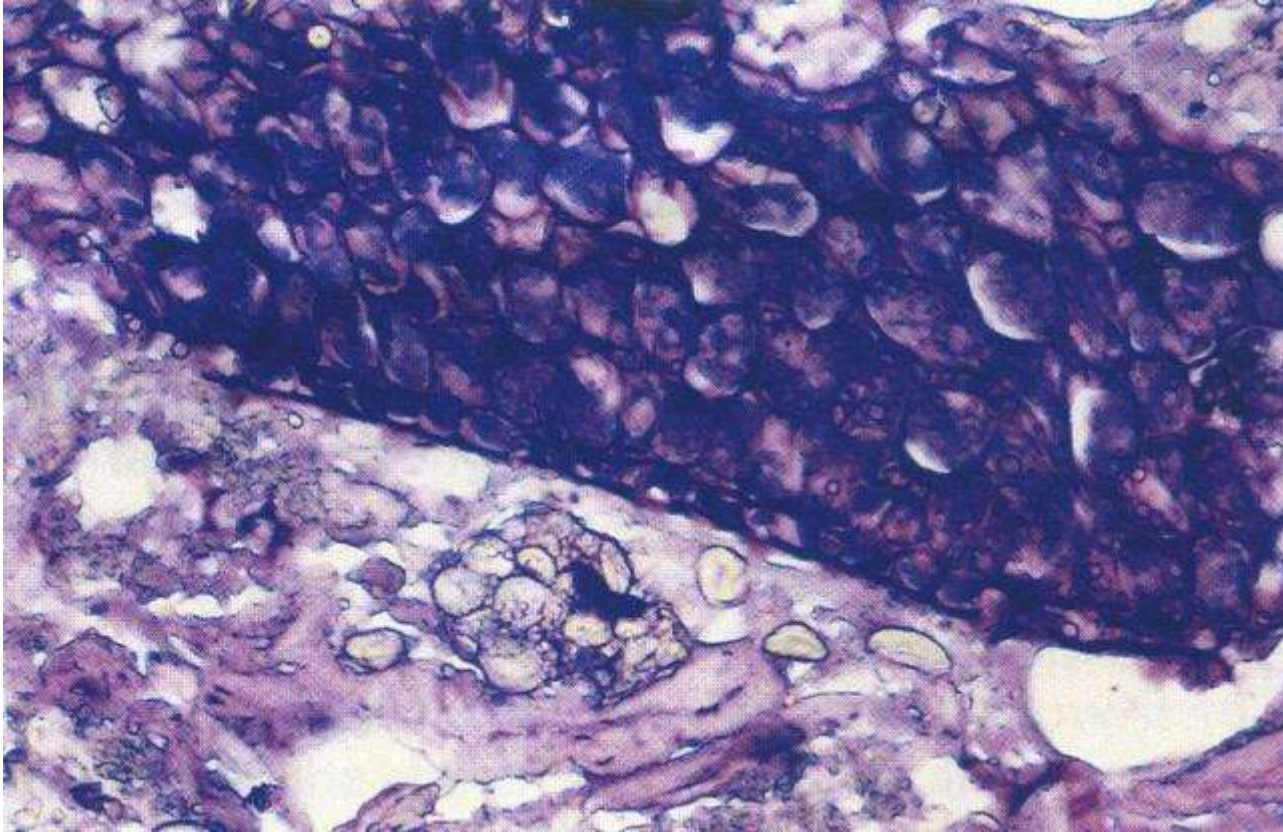
Výsledek :

svalové buňky	modré s červenofialovými jádry
kolagenní tkáň	bledě lososová s modrofialovými fibroblasty
elastická vlákna	tyrkysová
sójový protein	tmavě purpurově - modře
pšeničný protein	bledě modrozeleně
stěny rostlinných buněk	fuchsinově
škrob a neutrální tuky	nebarví se

Toluidinová

modř

Toluidinová modř

stěny buněk - fuchsinově

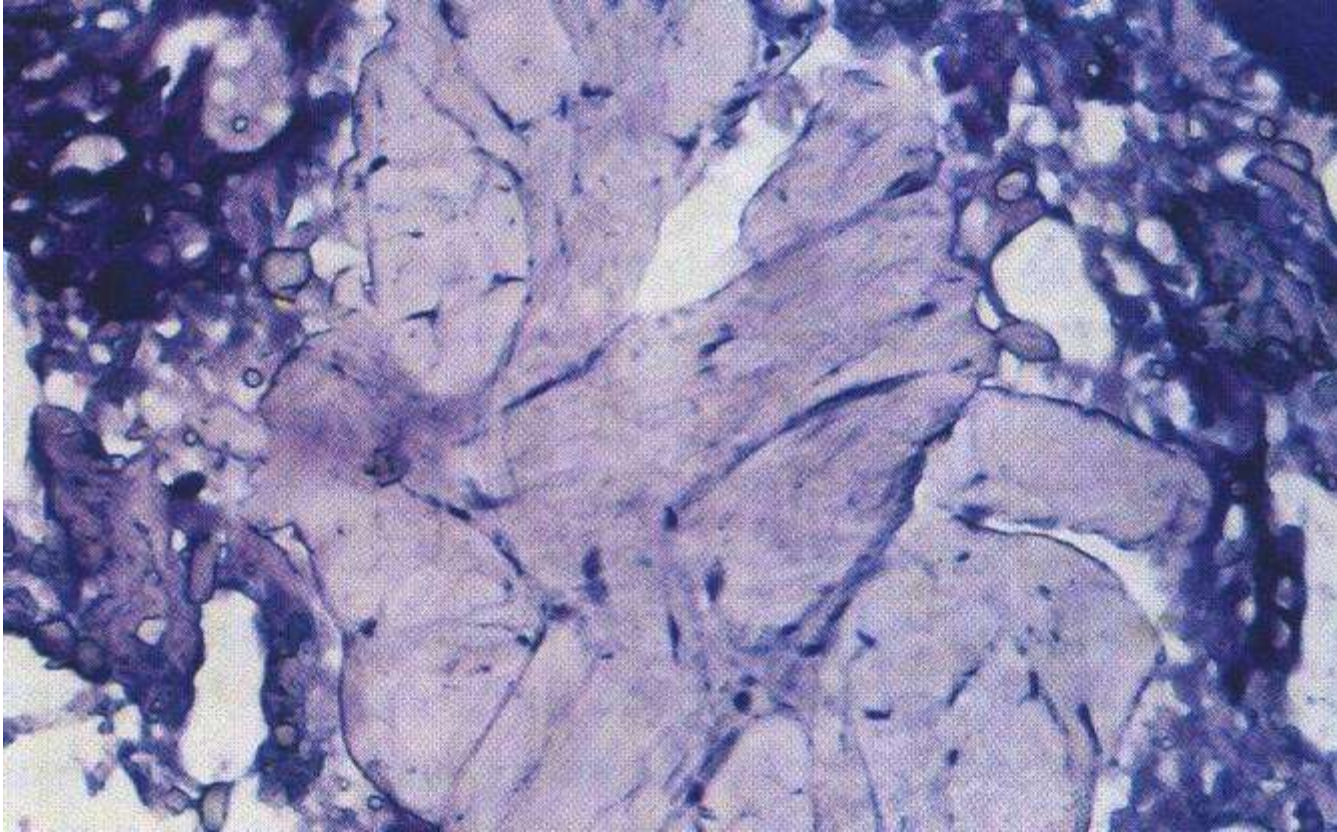
sójový protein - modře

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Toluidinová modř

vařená vepřová kůže:

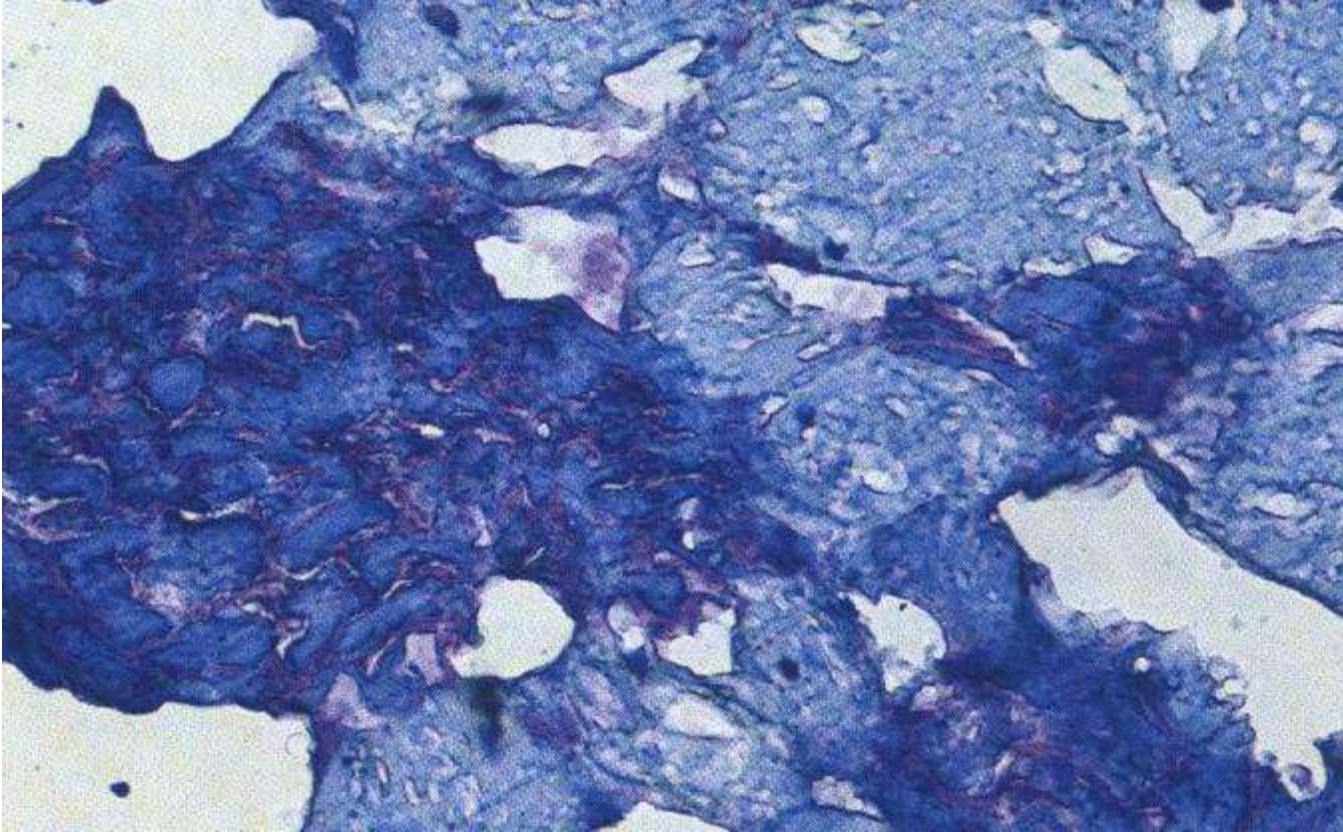
kolagen - světle fialově

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Toluidinová modř

rostlinné proteiny :

pšeničný - světle modrý

sójový - tmavě modrý

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Toluidinová modř

rostlinné proteiny :

sójový protein - tmavě modrý

palisádové buňky sóji - růžové

Cílená barvení

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cílená barvení

- kombinace histologických a jiných metod (chemické, imunologické) a mikroskopických technik (polarizace)
- cílem je identifikace a lokalizace součástí v buňkách a tkáních histologického řezu
- průkaz bílkovin, sacharidů, lipidů, enzymů, anorganických látek aj.

Cílená barvení

dle Callejy

Cíl :

kolagenní vazivo

Výsledek :

kolagenní vazivo

svalovina

elastické vazivo

jádra

modře až zeleně

žlutozeleně až

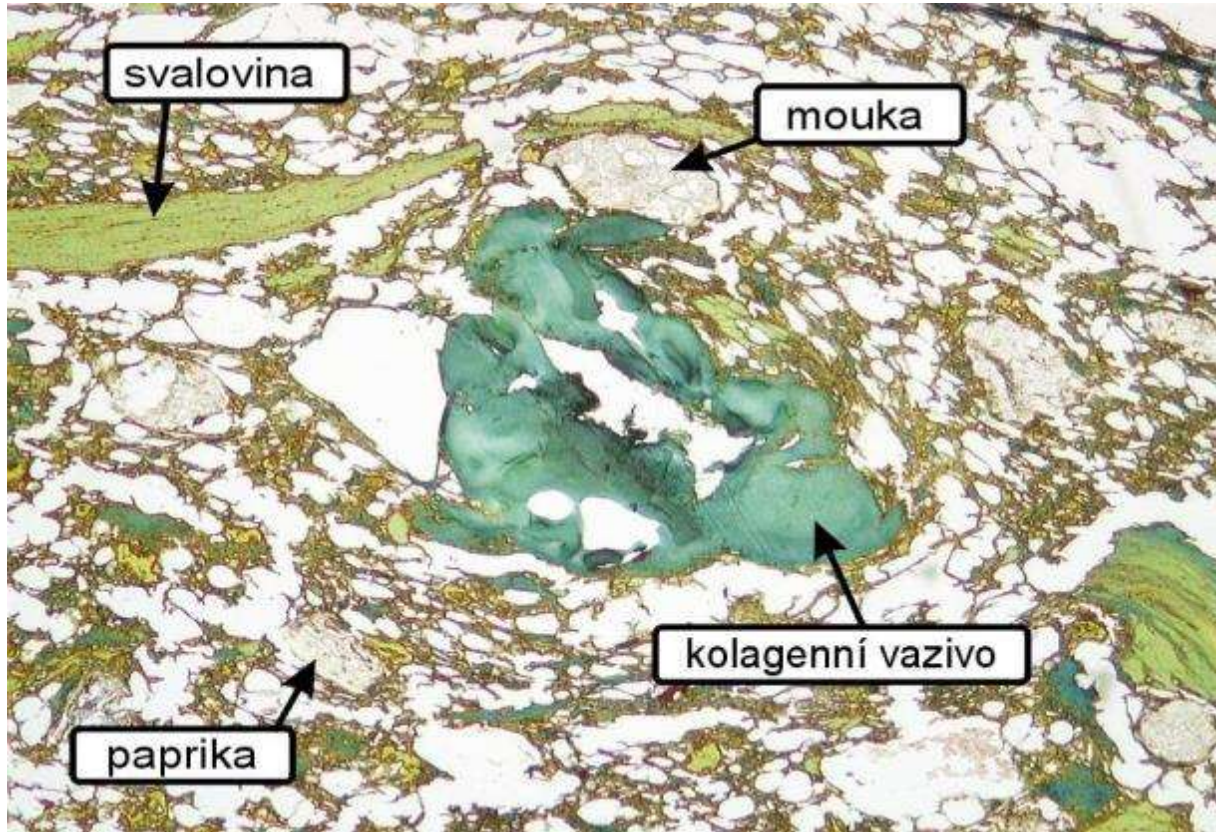
světlehnědě

žlutě

červeně

dle Callejy

Cílená barvení

dle van Giesona

Cíl :

kolagenní vazivo

Výsledek :

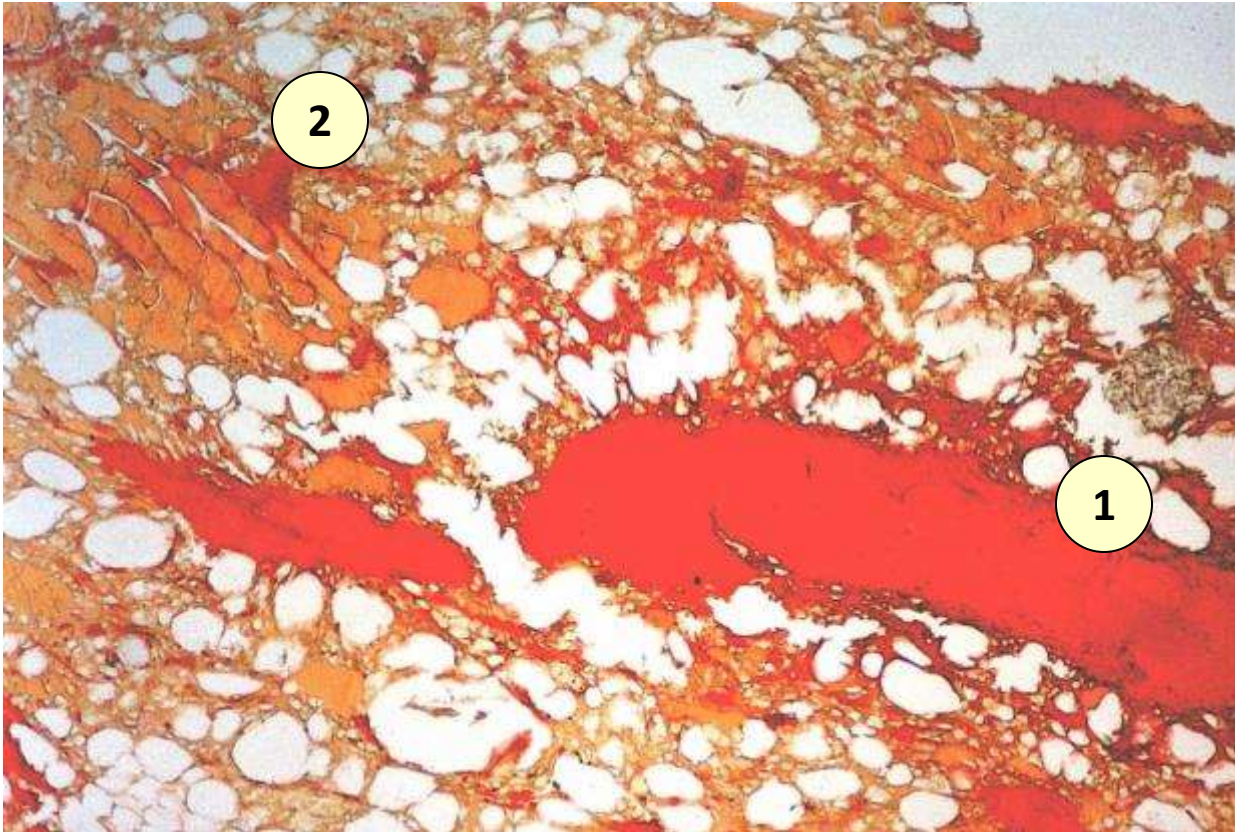
kolagenní vazivo

červeně

svalovina

žlutooranžově

dle van Giesona

1 kolagenní vazivo – červeně

2 svalovina- žlutooranžově

Cílená barvení

orcein

Cíl :

elastické vazivo

Výsledek :

elastická vlákna

hnědočerveně

svalovina

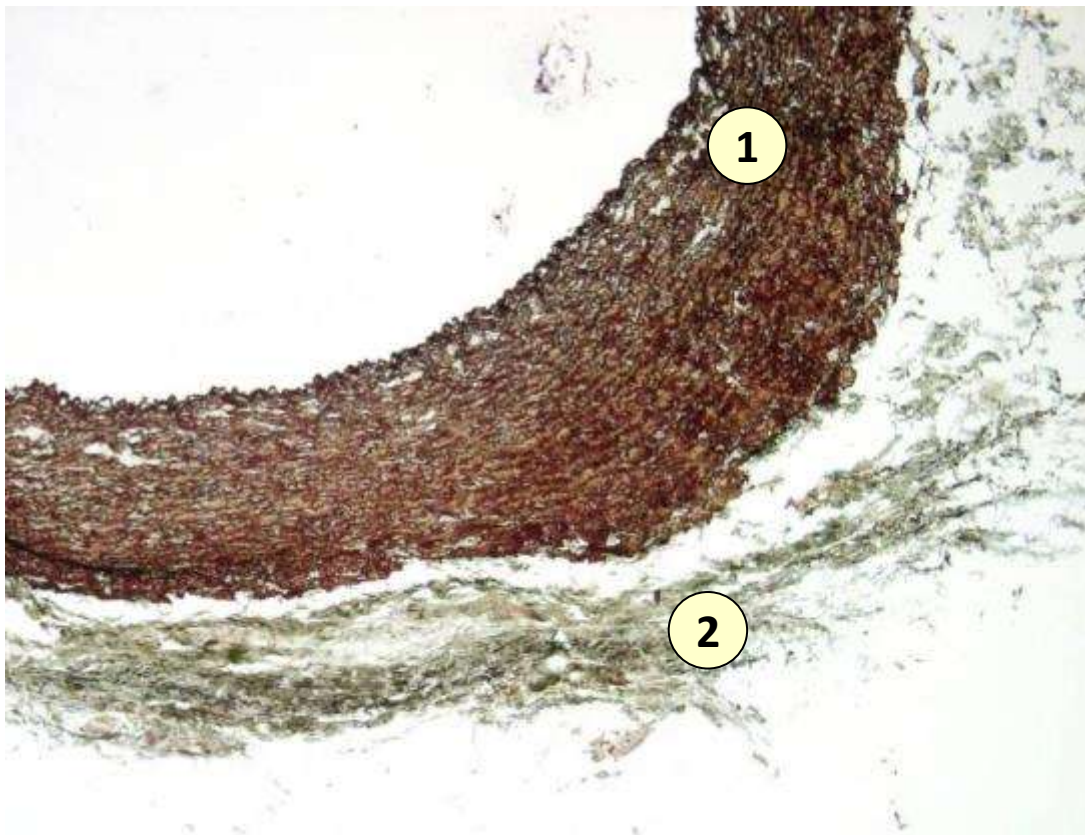
žlutě

kolagenní vlákna

zeleně

jádra

červeně

1 elastická vlákna - hnědočerveně

2 kolagenní vlákna - zeleně

Cílená barvení

olejová červeň

Cíl :

neutrální tuk

Výsledek :

tuk

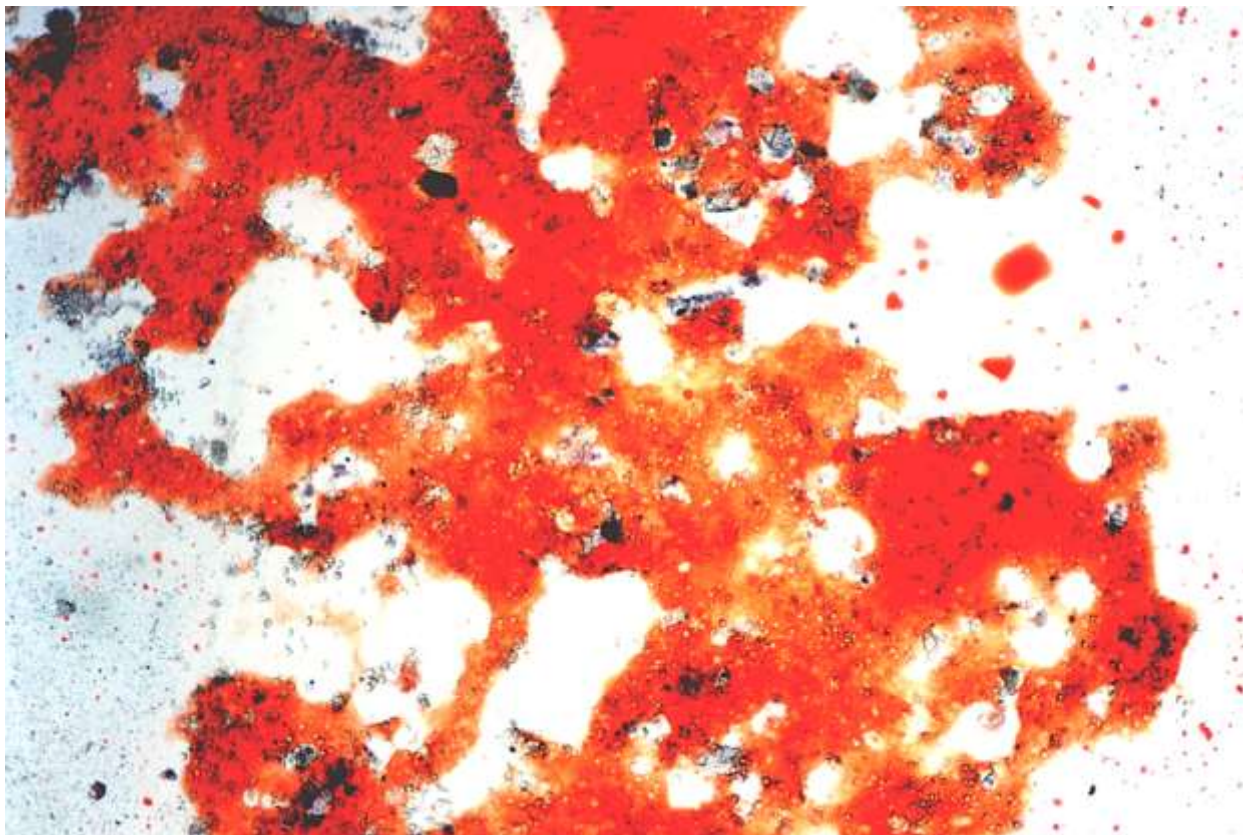
červenooranžově

jádra

modře

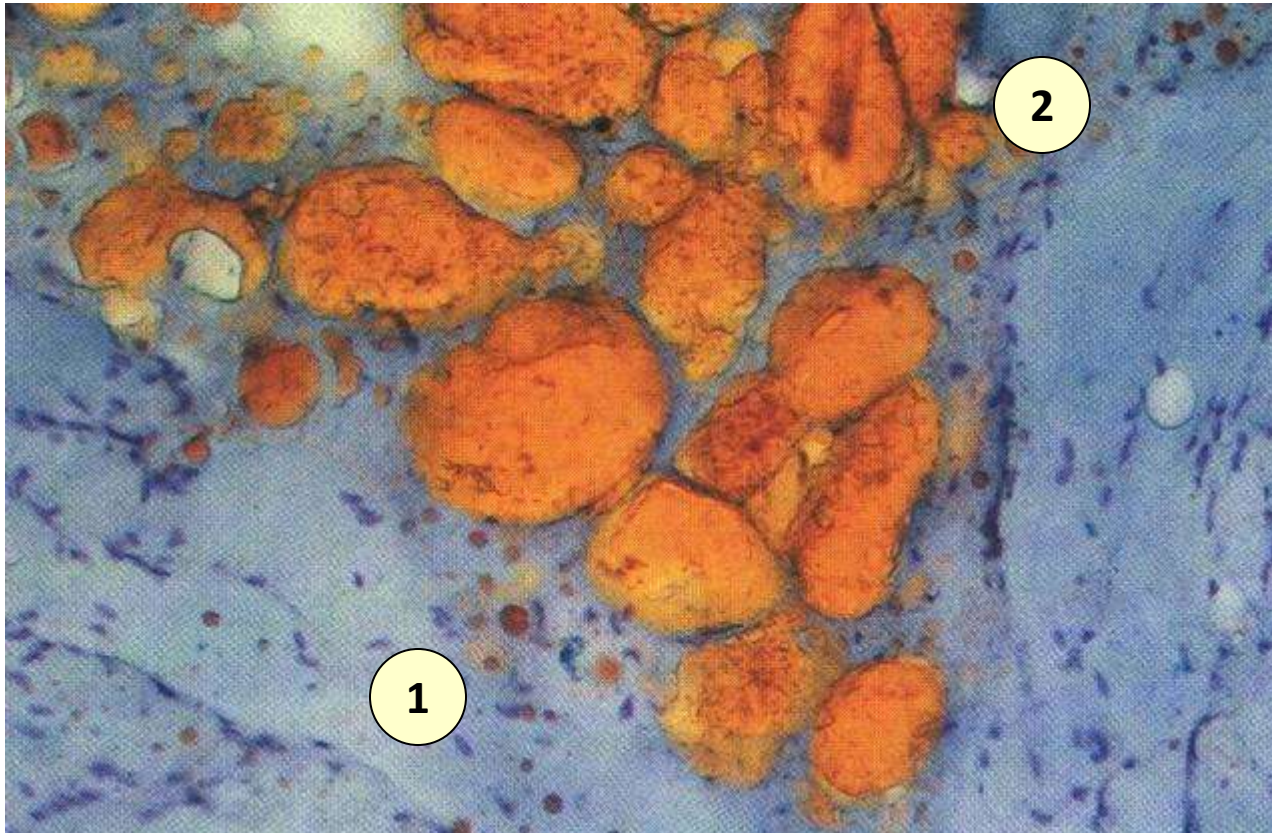

olejová červeň

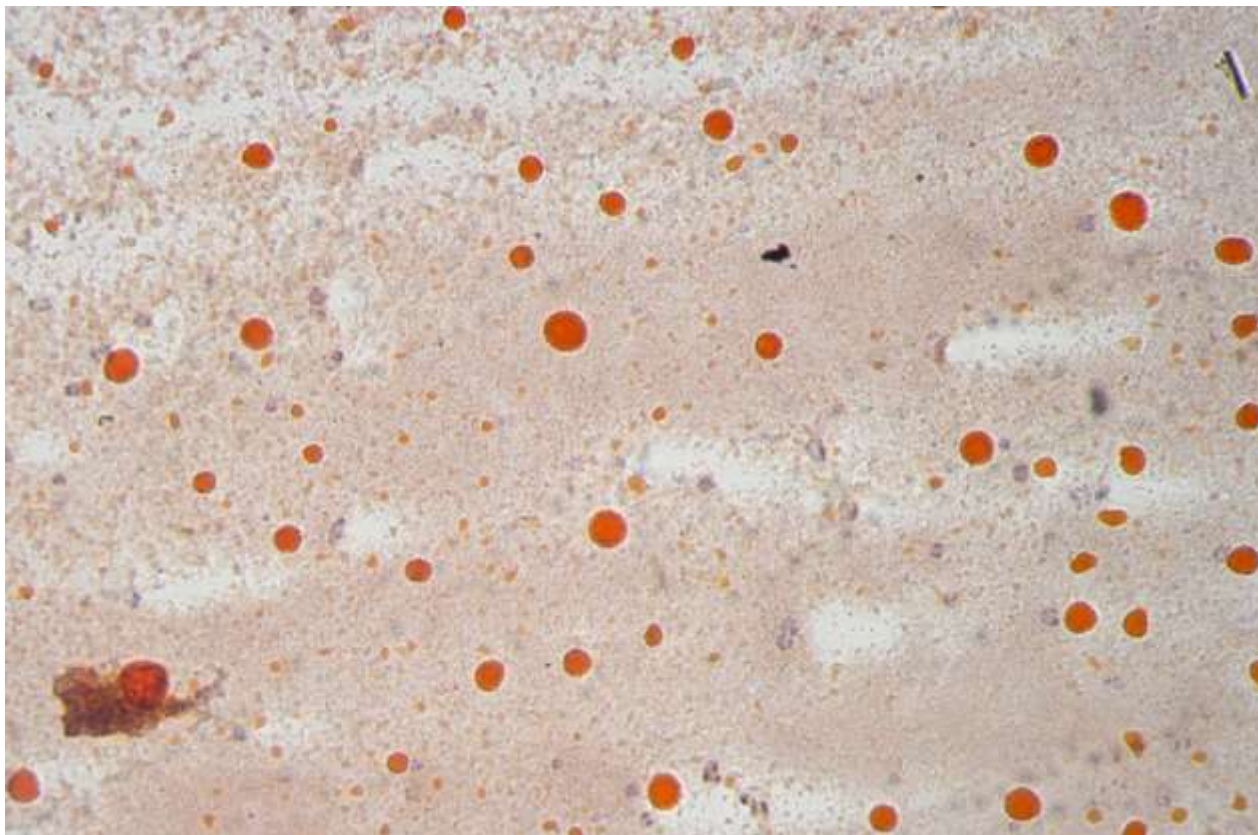
olejová červeň

1 svalové buňky – modře

2 tuk - oranžově

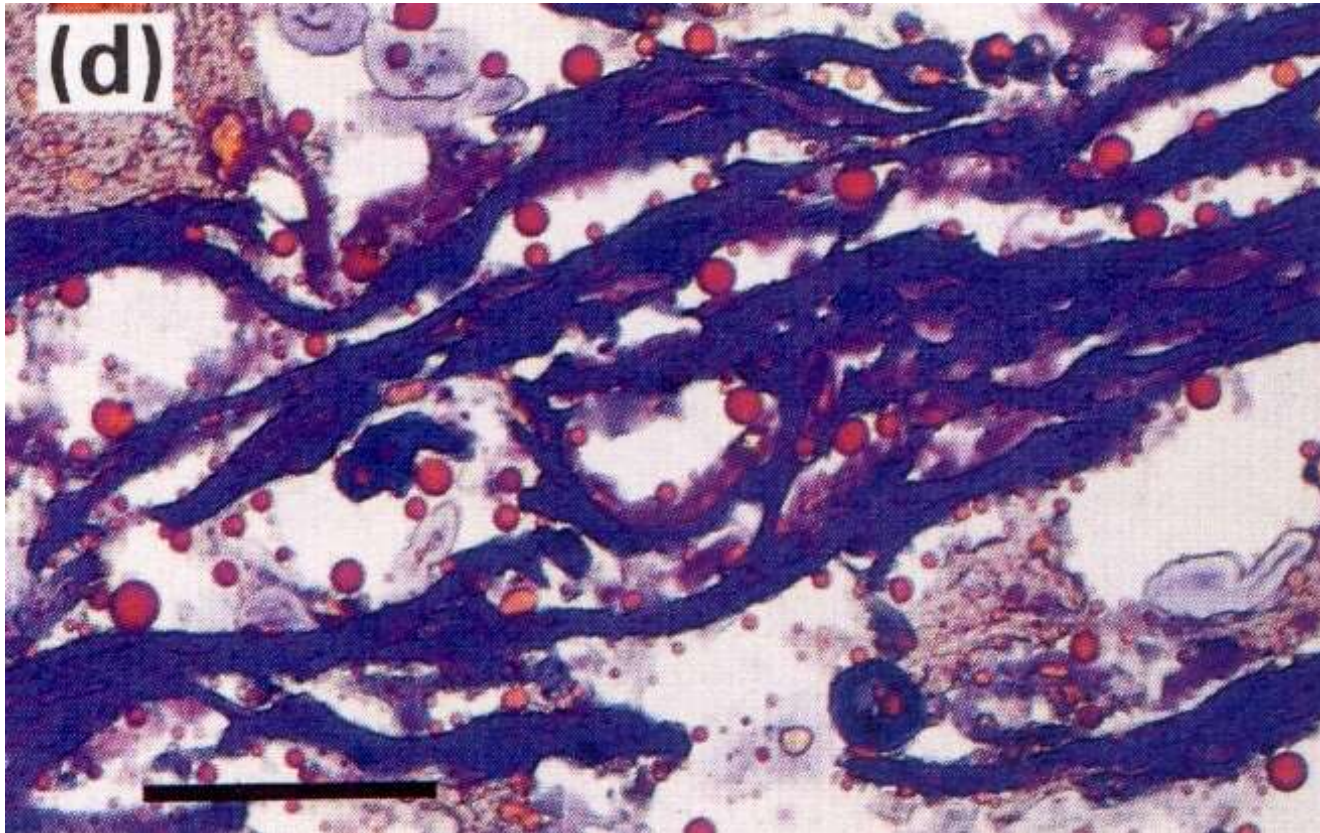
olejová červeň

tukové kuličky (tavený sýr) -
oranžově

olejová červeň a toluidinová modř

texturovaný sójový protein -
modře

tukové kapénky - oranžově

Cílená barvení

alizarinová
červeň

Cíl :

kostní tkáň

Výsledek :

kost

červeně

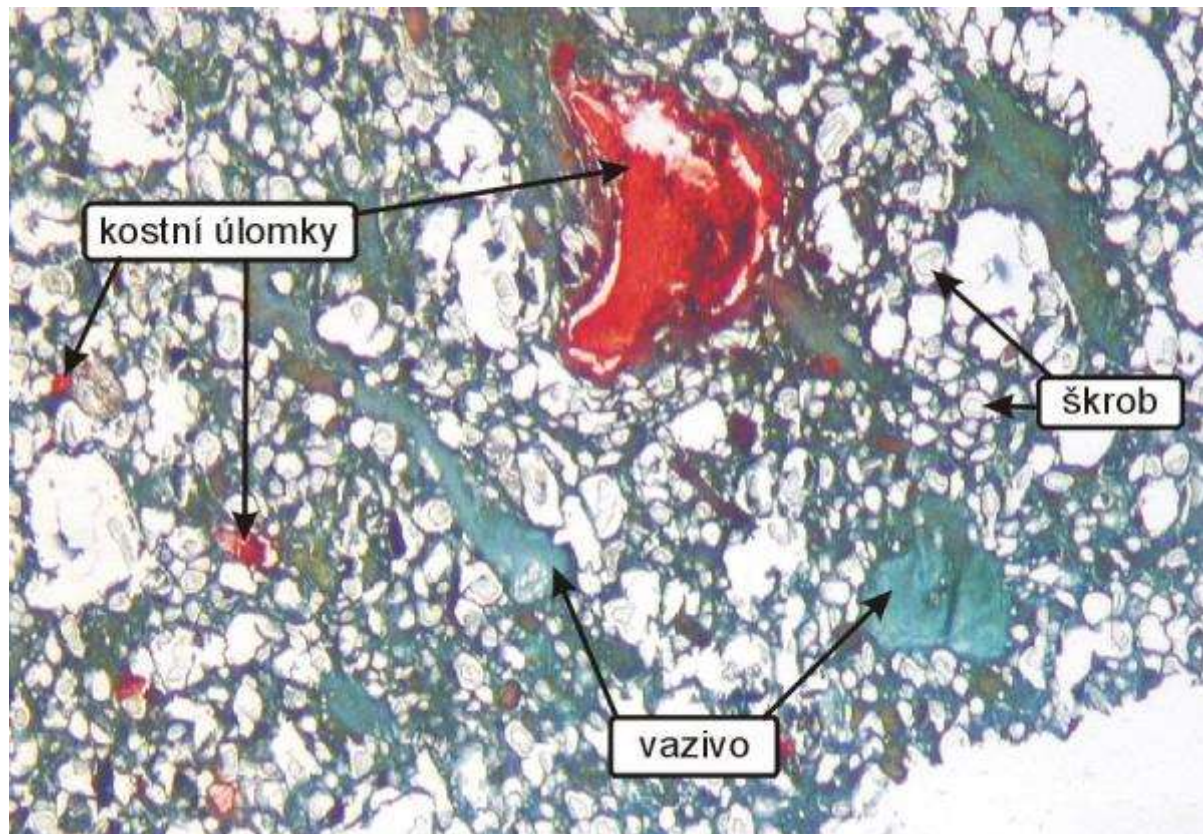
svalovina, vazivo

modře až

modrozeleně

alizarinová červec

Cílená barvení

modifikace metody dle van Giesona

Cíl :

kostní tkáň

Výsledek :

kost

fialově až modrofialově

kolagenní vazivo

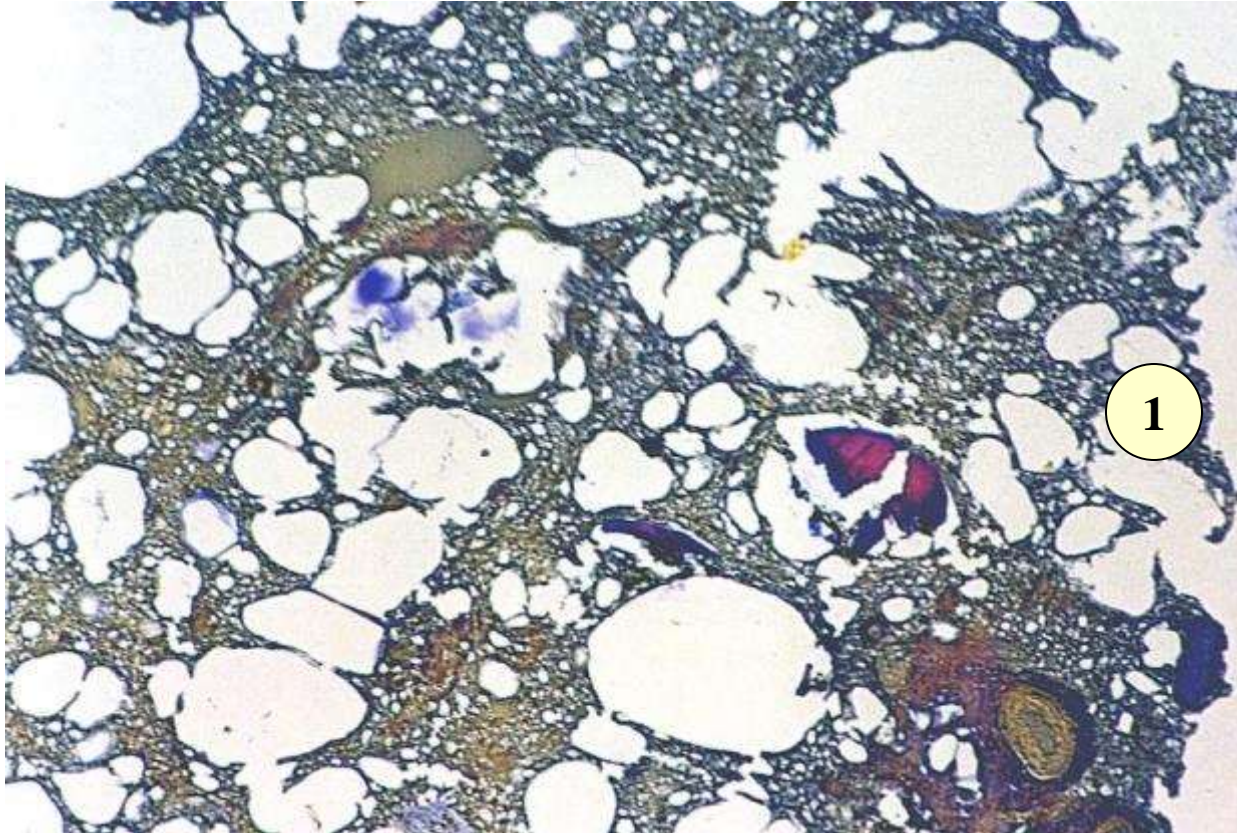
modře

svalovina

žlutozeleně

modifikace metody dle van Giesona

1 kostní úlomky - modrofialové

Cílená barvení

barvení dle Kossy

Cíl :

kostní tkáň

Výsledek :

kost

černě

1 kostní úlomky - černě

Cílená barvení

PAS (Schiffovo reagens)

kombinace barvení PAS + Calleja

Cíl :

polysacharidy

Výsledek :

polysacharidy

růžovofialově

svalovina

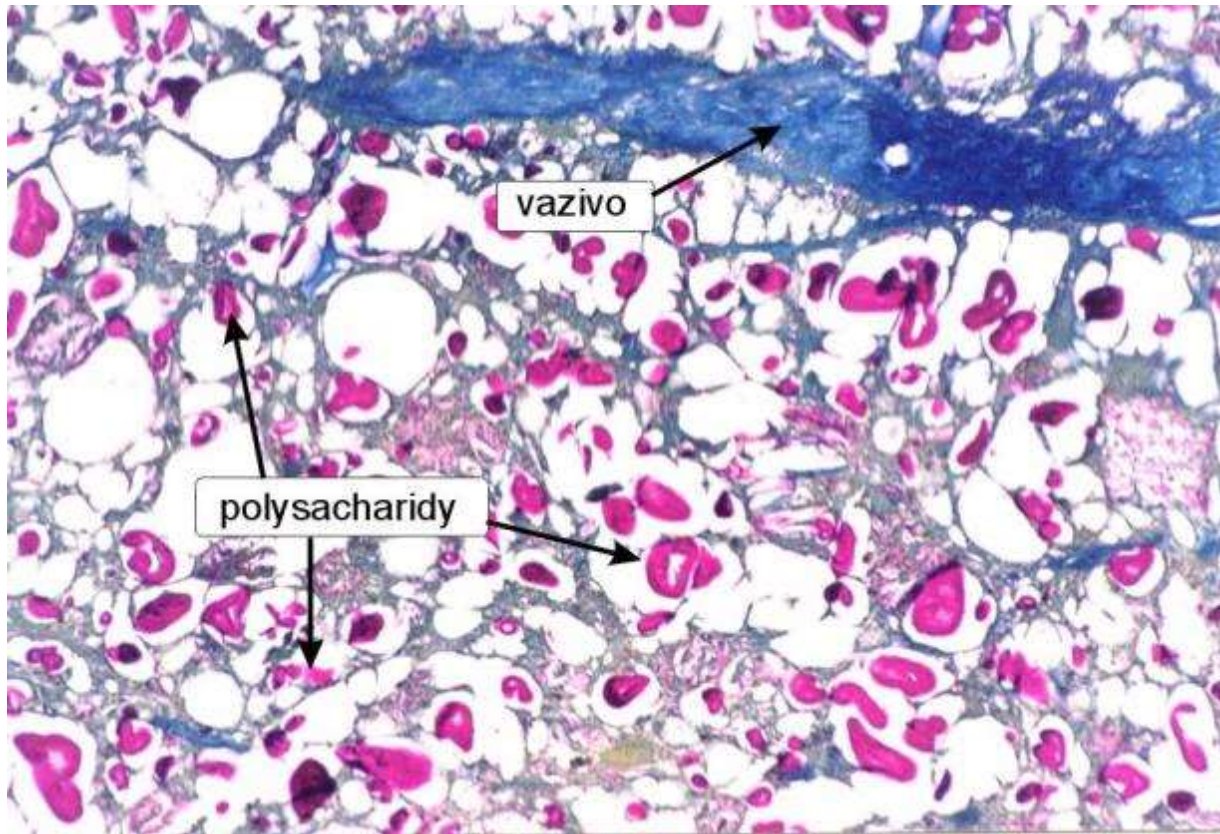
žlutozeleně

kolagen

modře až modrozeleně

PAS - Calleja

Cílená barvení

barvení Lugolovým roztokem

kombinace barvení Lugol - Calleja

Cíl :

škrob

Výsledek :

škrob

modročerně

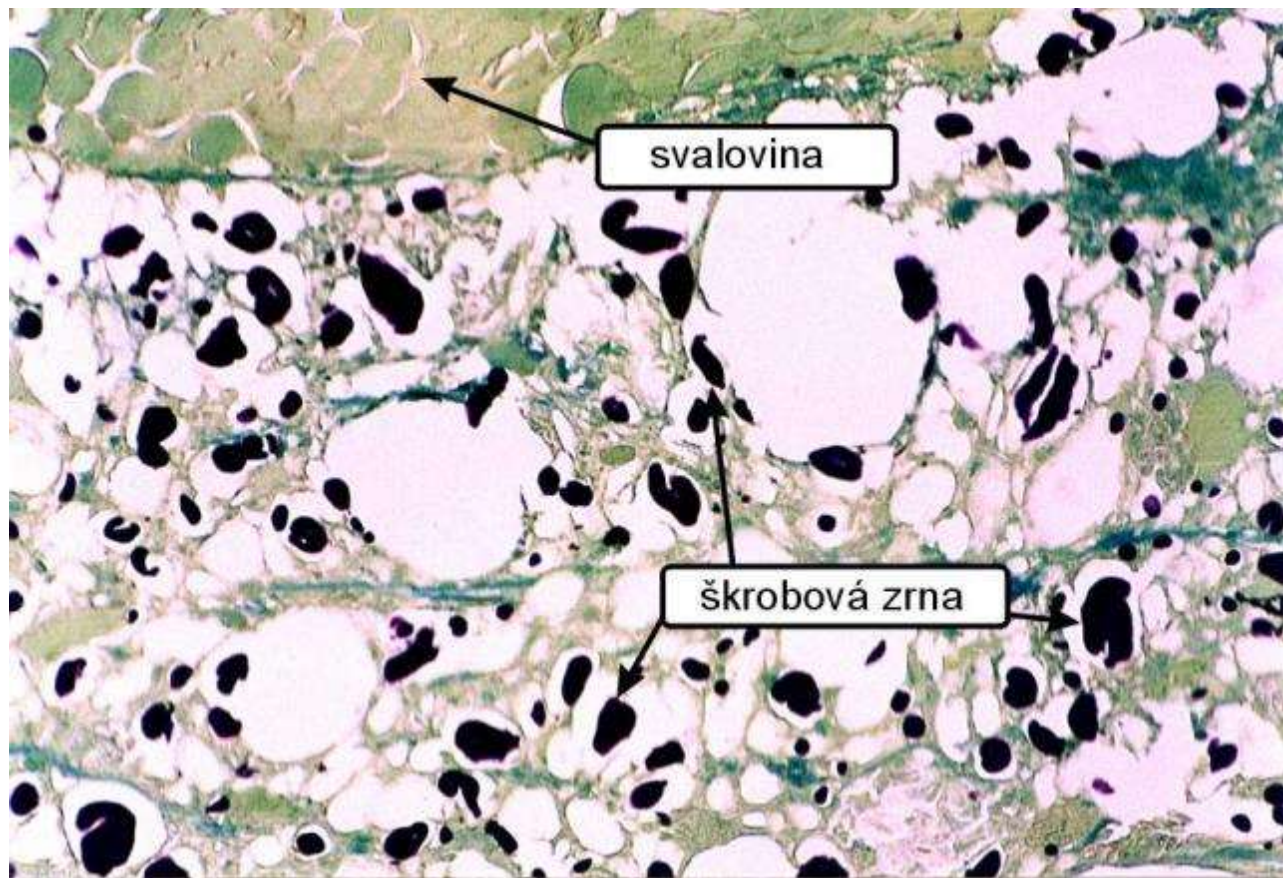
svalovina

žlutozeleně

kolagen

modře až modrozeleně

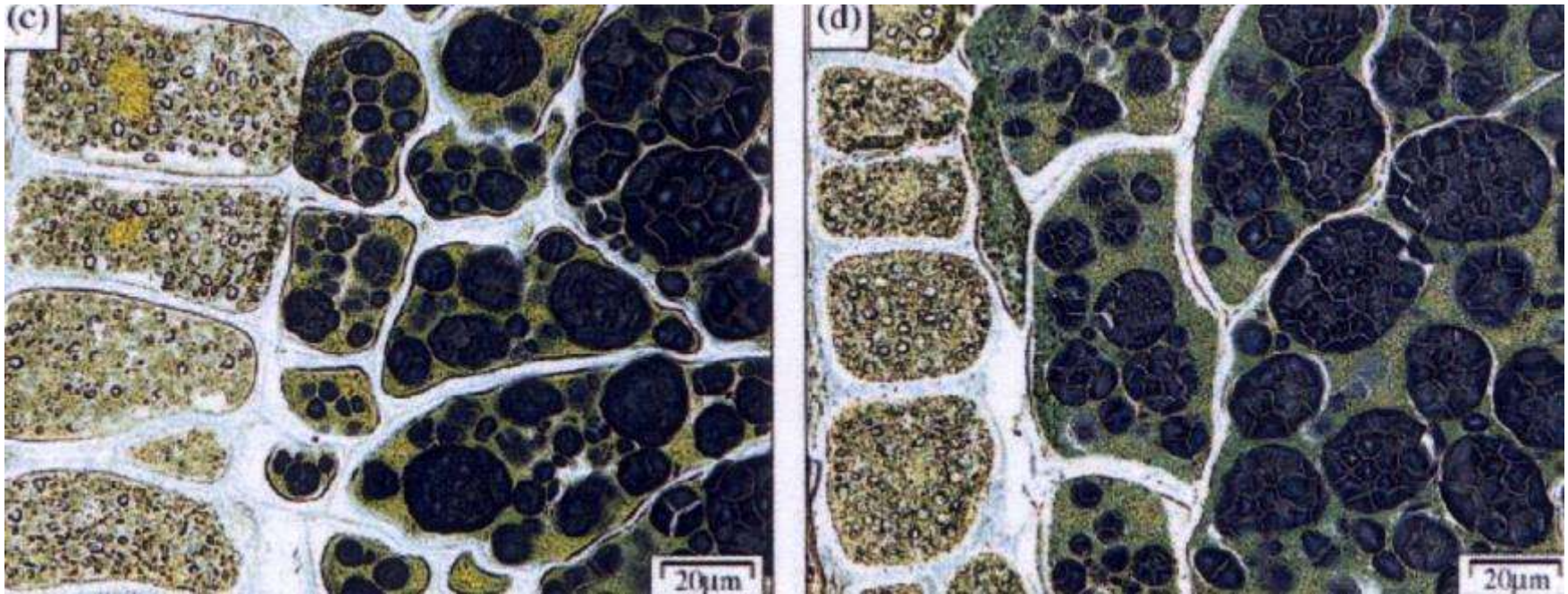
Lugol - Calleja

Lugol - zeleň světlá

2 variety ovsa

škrobová zrna - modrošedá

protein - zelená

Cílená barvení

barvení trypanovou modří

Cíl :

rozlišení poškozených
škrobových zrn

Výsledek :

škrob intaktní

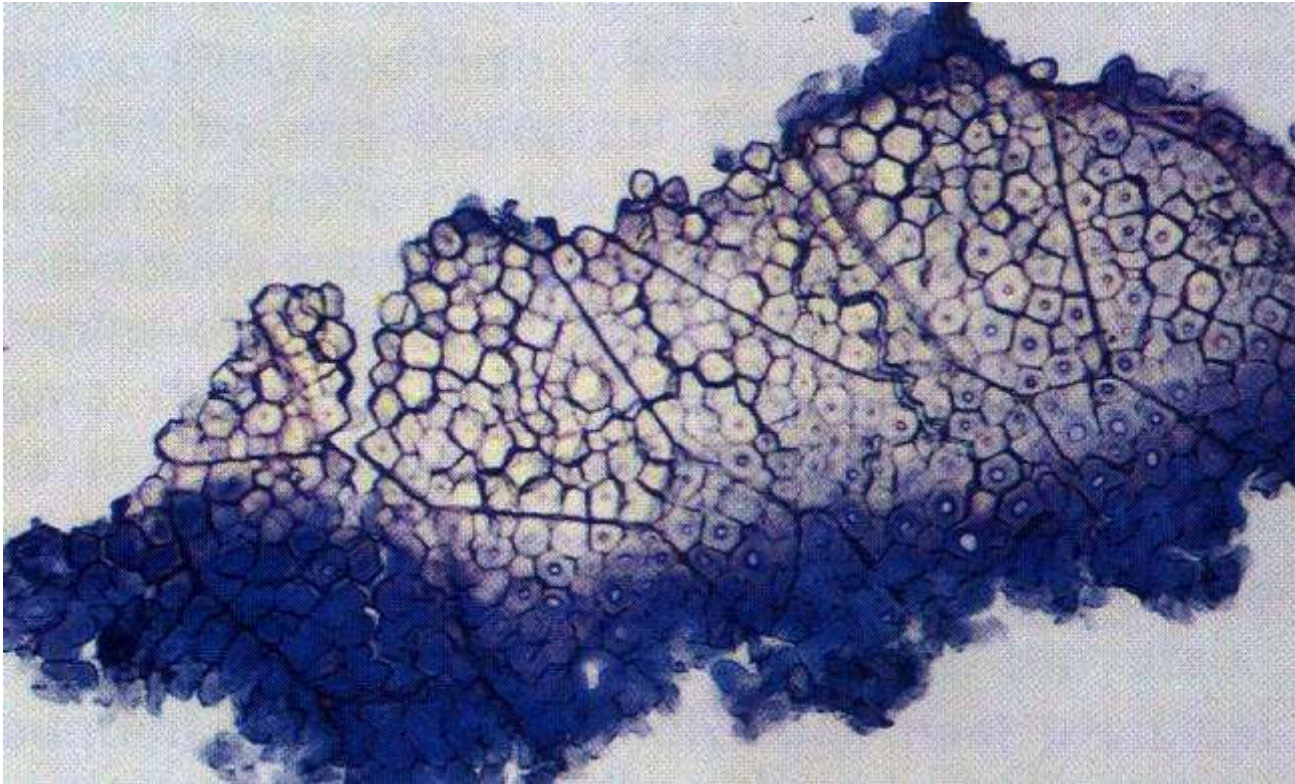
nebarví se

škrob poškozený

modře

trypanová modř

kukuřičný škrob - modře jsou poškozená zrna (mletím)

Téma 2.

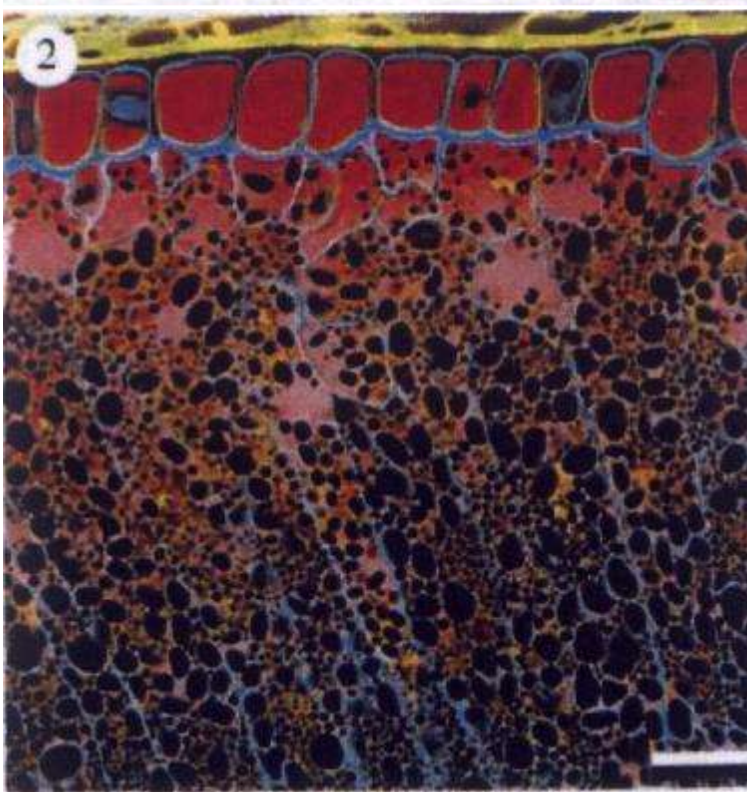
Fluorescenční mikroskopie

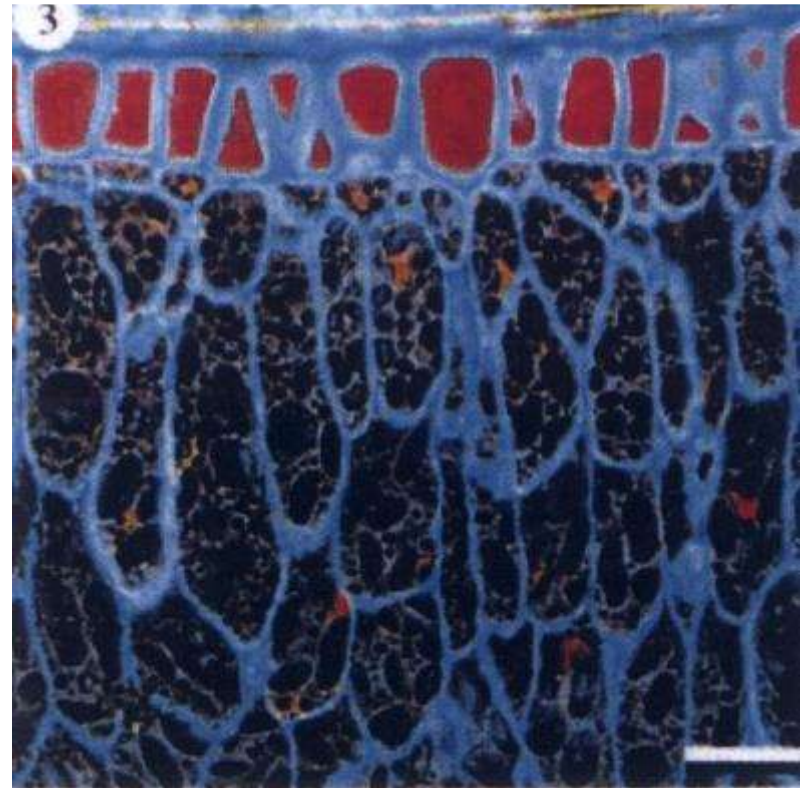
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Barvení kyselým fuchsinem a Calcofluorem

pšeničné zrno

žito

buněčné stěny - modře

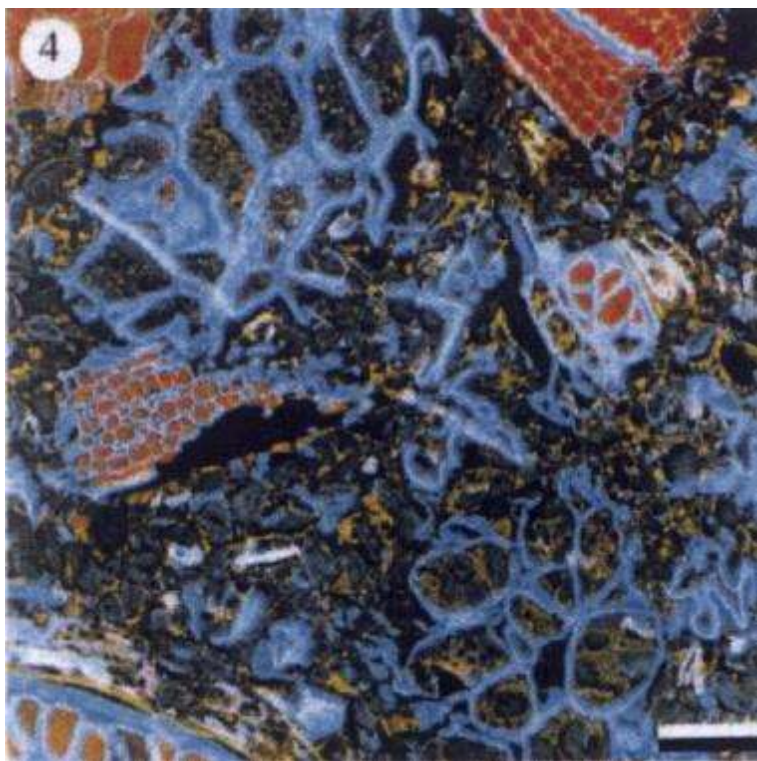
protein - hnědočerně

škrob - černě

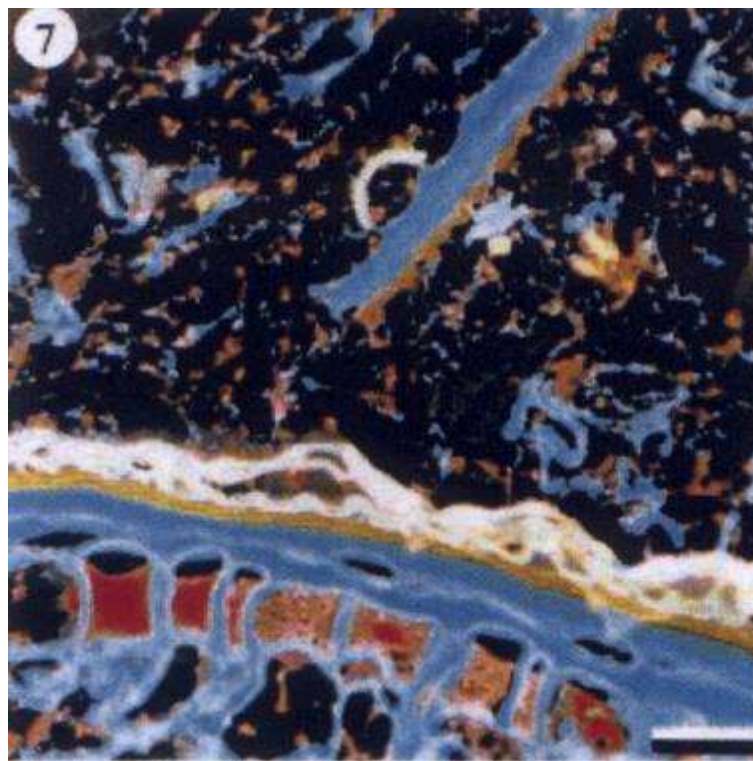
Barvení kyselým fuchsinem a Calcofluorem

žitné těsto

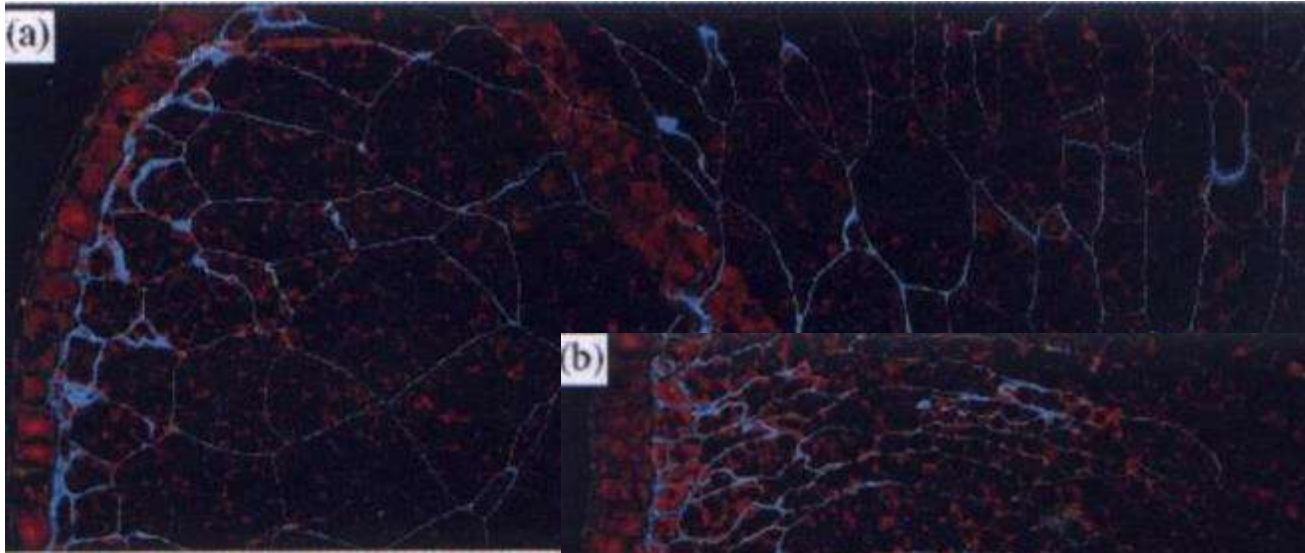
buněčné stěny - modře
protein - hnědočerně
škrob - černě

žitný chléb

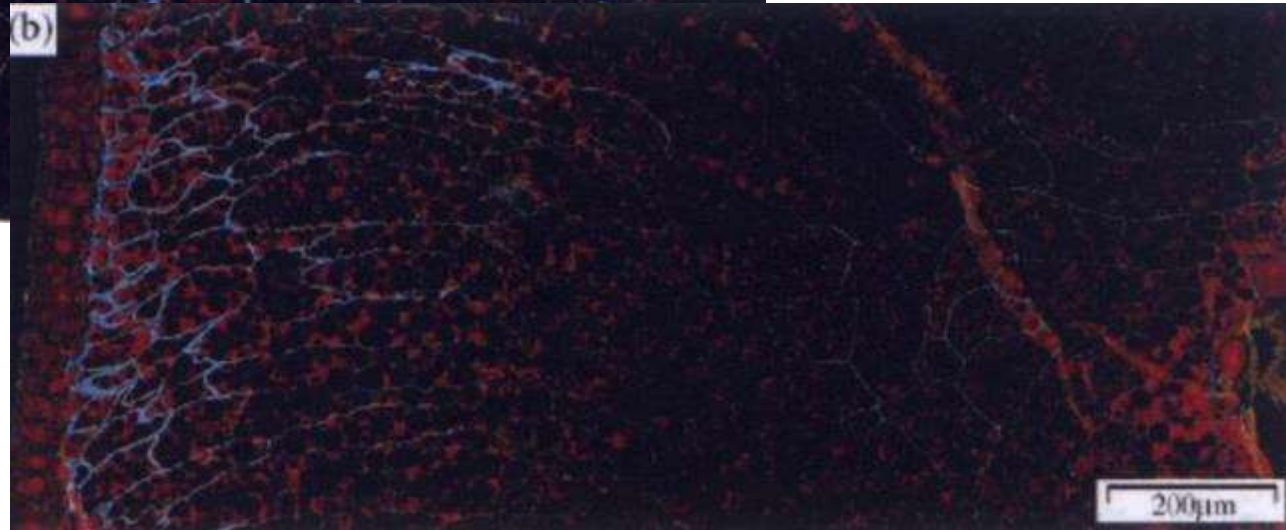

Kombinace barvení a mikroskopických technik (fluorescence)

2 variety ovsa - různá
distribuce β glukanu

barvení kyselým
fuchsinem a
Calcofluorem

β glukán - modrá fluorescence
červeně - protein
černě - škrob

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma 3.

Polarizační mikroskopie

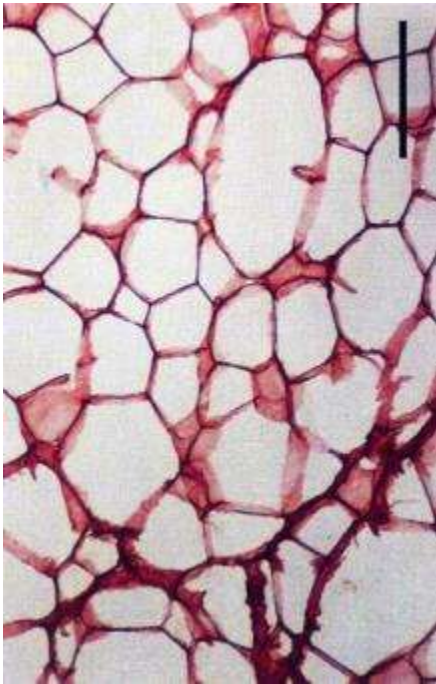

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

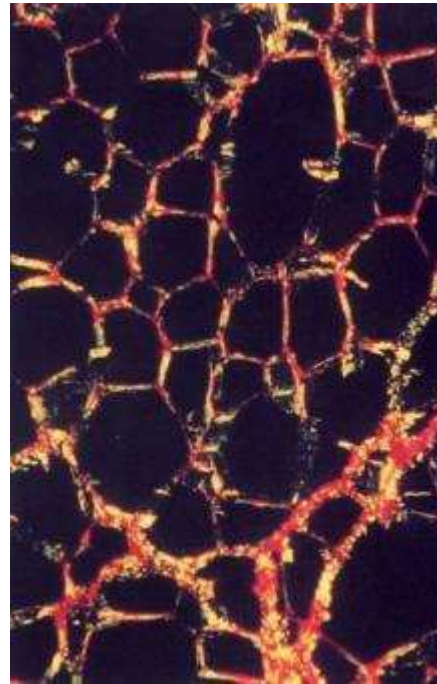
Kombinace barvení a mikroskopických technik (polarizační mikroskopie)

tuková tkáň

picro-Sirius red a polarizace

picro-Sirius red

Téma 4.

Imunohistochemie

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Imunohistochemické metody

- reakce antigenu s označenou protilátkou

specifická reakce se uskuteční i tehdy, když je antigen zabudován do supramolekulárních struktur (buňky a jejich komponenty)

- rozmístění označené protilátky se hodnotí ve světelném nebo elektronovém mikroskopu

- rozdělení podle způsobu označení

imunofluorescenční, imunometalické, imunoenzymové

Základní typy imunohistochemických metod

- přímá metoda
- nepřímá metoda dvojstupňová
- nepřímé trojstupňové metody
- metoda peroxidáza-anti-peroxidázového komplexu (PAP)
- metoda avidin-biotin komplexu (ABC)

Protilátky pro imunohistochemii

▶ Polyklonální

různé typy Ig

vazba na různé epitopy

antigenu – větší ředění,

nižší specifita

různý původ (králíčí, oslí,
kozíí,, krysí) – výhoda pro
double staining

▶ Monoklonální

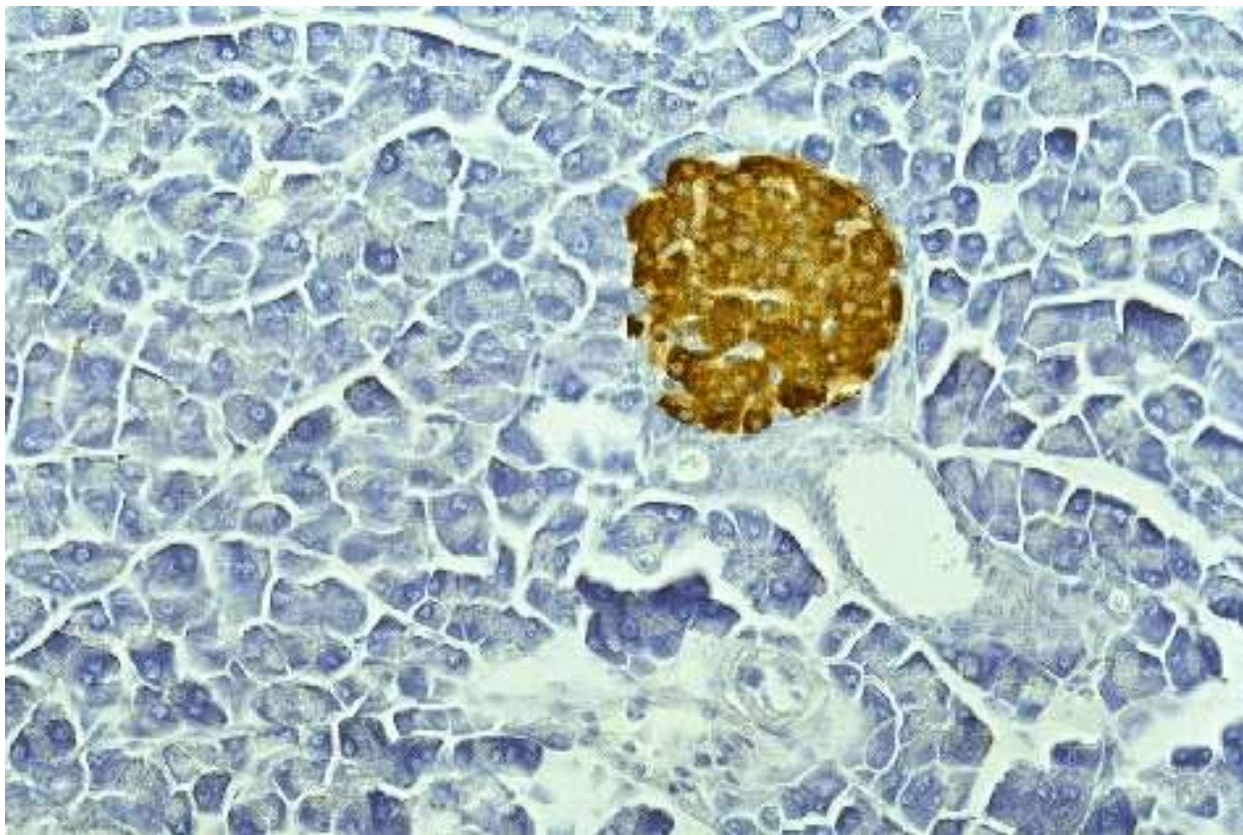
specifický typ Ig (G,, M, A)

vazba na jediný epitop

antigenu

jednotný původ - myši

Imunohistochemické barvení

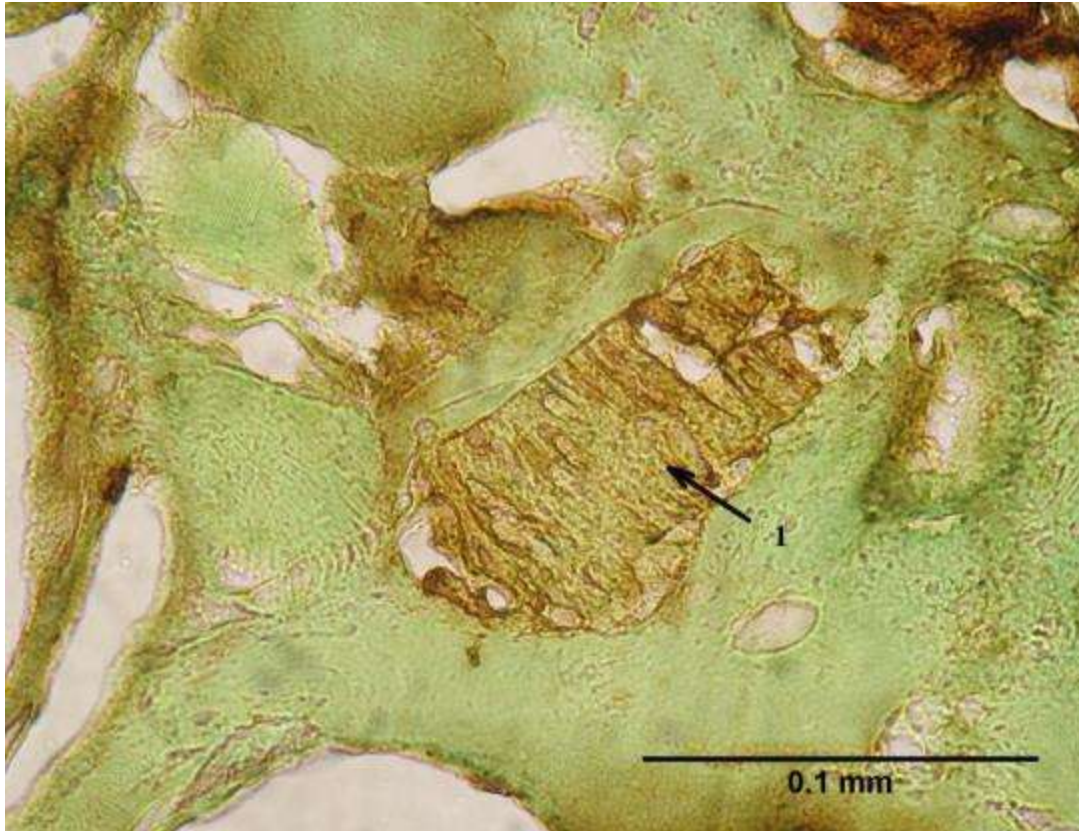

pankreas

insulin

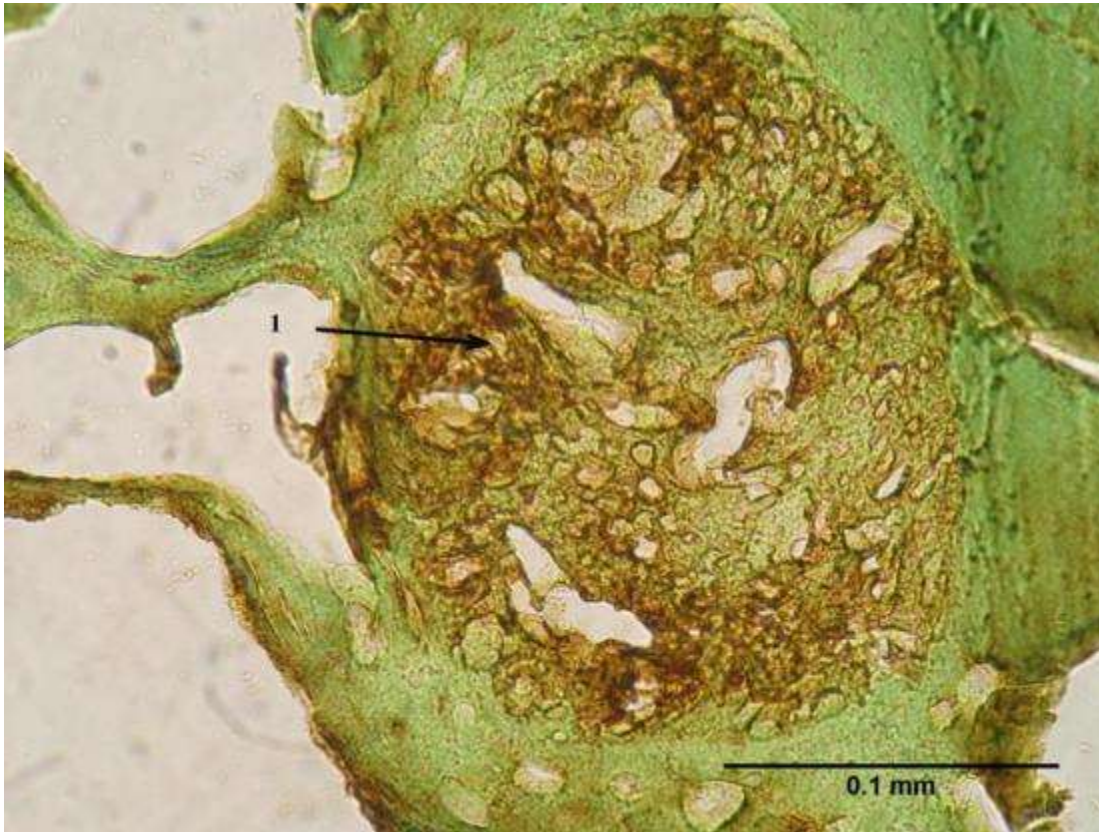
Imunohistochemické barvení

sekaná

1 sója

Imunohistochemické barvení

sekaná

1 pšeniční protein

Závěr

Potravinové suroviny jsou často technologicky zpracovány takovým způsobem a do takové míry, že se ztrácí jejich původní struktura, která je základem diagnostiky tkání při klasickém histologickém vyšetření.

Diagnostika součástí potravin pak musí být založena na lokalizaci a identifikaci chemických látek nebo látek, které jsou nositeli antigenních vlastností, které jsou markerem přítomnosti určitého druhu suroviny.

